

företagarna

IT & Telekomföretagen
• almega

PSI Alliance[★]

Statsråden Attefall och Hatt
Regeringskansliet

103 33 Stockholm

Stockholm den 23 mars 2011

Förädling av offentliga data – en stor outnyttjad marknad

Vi välkomnar den nya lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen som trädde i kraft den 1 juli 2010 (den s.k. PSI-lagen, SFS 2010:566). Lagen hanterar på ett bra sätt de förutsättningar som näringslivet behöver för att förädla offentliga data till nya tjänster och produkter (vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen). Det räcker dock inte med en lag för att utveckla och skapa en marknad där olika aktörer kan verka i konkurrens. Det krävs att myndigheter och näringsliv kan se varandras olika roller och därigenom gemensamt bygga grunden för en informationsmarknad. Näringslivet vill gärna bidra med kompetens och erfarenhet i detta arbete.

Näringslivet har erfarenhet och förslag

Näringslivet har viktiga erfarenheter och konstruktiva förslag på hur PSI-arbetet i Sverige kan förbättras och utvecklas. Från näringslivets sida ser vi positivt på den roll som E-delegationen har fått för att stödja arbetet med PSI (Public Sector Information, nedan kallat offentliga data) i den svenska förvaltningen. Vi är också förvissade om att drivkrafterna i det privata näringslivet är viktiga för att skapa nya tjänster och arbetstillfällen. Därför vill vi att företrädare för näringslivet i högre grad får vara med och påverka E-delegationens arbete med förädlingen av offentliga data.

Den totala marknaden i Europa för förädling av offentliga data uppgår till 300 miljarder kronor. Det är det privata näringslivet som står för den viktigaste värdeökningen när offentliga data förädlas. Som partner till den offentliga förvaltningen kan privata företag skapa innovativa, flexibla och skräddarsydda informationstjänster.

Branschen finns redan i dag och utvecklar tjänster byggda på finansiell information, geografiska data, rättsinformation, väderdata m.m. Om den verkliga potentialen i förädlingen av offentliga data ska kunna nås behövs klara, rättvisa och långsiktiga förutsättningar för de befintliga informationsföretagen och de nya entreprenörerna.

Tillväxtmöjligheter

Investeringarna i offentliga data i EU uppgick år 2000 till 81 miljarder kronor. När informationen bearbetats och sålts vidare uppstod ett värde på 1 139 miljarder kronor – ett 14 gånger högre värde. I USA gav motsvarande utväxling ett värde som var 39 gånger högre. Den amerikanska vädermarknaden har växt med 17 procent under åren 2000–2008, jämfört med 2,2 procent om året under samma period i EU. Vad är skillnaden? Öppen tillgång till offentliga rådata till inga eller låga avgifter.

I Sverige finns en stor potential för denna sektor med stora mängder av data av hög kvalitet. Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har visat att ökad användning av offentligt producerad information skapar ett högre värde än vad de konkurrensutsatta verksamheterna i myndigheter omfattar. ITPS bedömer t.ex. att marknaden för geografisk information kan fördubblas.

Sverige har stora möjligheter att utveckla och expandera informationsmarknaden. Det finns också förutsättningar för tjänsteexport. Stora samhällsekonomiska vinster uppkommer när informationsföretagens kunder utnyttjar tjänsterna för att effektivisera sin verksamhet eller fattar bättre beslut.

Behov av fortsatta åtgärder

PSI-lagen syftar till att främja utvecklingen av en informationsmarknad genom att underlätta förädlingen av offentliga data. Framförallt regeringens proposition innehåller många uppmuntrande ord om möjligheterna för näringslivet att utveckla nya tjänster byggda på offentliga data. I praktiken är det emellertid en annan verklighet som möter företagen. En verklighet som inte alltid stämmer överens med de goda intentionerna som har skrivits in i lagen.

En undersökning från Stockholms Handelskammare visar att nästan två tredjedelar av kommunerna i undersökningen inte vet om de har information som omfattas av PSI-lagen. Av 31 myndigheter som svarade på PSI-frågor uppgav 21 att de inte publicerar information om avgifter och villkor för användningen av offentliga data. Andra problem som näringslivet möter är att

- det saknas information om vilka datakällor som finns hos myndigheten eller kommunen
- tillgången till rådata som behövs för att utveckla nya tjänster begränsas av myndigheterna
- höga avgifter för data leder till lägre utnyttjande av offentliga data och omotiverat höga kostnader för företagens investeringar
- detaljstyrning genom myndigheternas användning av regler och villkor hindrar kreativitet bland företag och entreprenörer och begränsar möjligheterna att skapa nya produkter.

Detta ger ofta upphov till konflikter mellan företagen och myndigheterna. Rättsprocesser är tids- och resurskrävande. Tid och resurser som skulle kunna användas till utveckling av nya produkter. Det hindrar också entreprenörer och små och medelstora företag att delta i utvecklingen.

Näringslivets förslag till åtgärder

Med PSI-lagen har regering och riksdag visat vägen framåt. Vår förhoppning är att myndigheterna nu även vill leva upp till intentionerna med lagen. Vi vill särskilt lyfta fram följande förslag till åtgärder som kan öka förädlingen av offentliga data i Sverige:

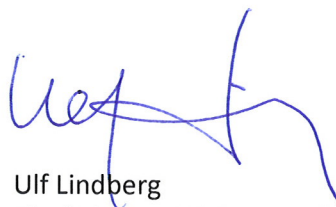
- Myndigheterna ska inte själva konkurrera med privata företag genom egen förädling av offentliga data (jämför med förslaget i Styra och ställa – förslag till en effektivare statsförvaltning, SOU 2008:118).
- Definiera begreppet rådata (handling) så att det blir tydligt vilka datakällor som företagen har möjlighet att få tillgång till.
- Som huvudregel bör inte myndigheter använda villkor eller hävda upphovsrätt till data som produceras inom myndigheten och som i onödan begränsar tillgången till och användningen av datakällor.
- Det måste förtydligas att myndigheterna bör följa det som gäller sedan 1998 för uttag av elektroniska uppgifter: avgiften bör endast grundas på kostnaden för att ta fram och distribuera uppgifterna.
- Underlätta företagens myndighetskontakter genom att myndigheterna har ansvariga kontaktpersoner som har till uppgift att främja förädlingen av offentliga data.
- Licenser kan vara bra för att skapa tydlighet för båda parter om hur data får användas.
- Tydligare riktlinjer för myndigheterna och medling i konflikter kan göra att marknaden kan utvecklas snabbare.
- Anpassa befintliga registerförfattningar till intentionerna i PSI-lagen, t.ex. avseende elektroniskt utlämnande.

Sverige har alla möjligheter att bli ett ledande land inom förädlingen av offentliga data. Vi har nu ett utmärkt tillfälle att med PSI-lagen som grund gå vidare i detta arbete. Det går inte utan ett samarbete mellan förvaltning och näringsliv. Näringslivet är berett att ta första steget.

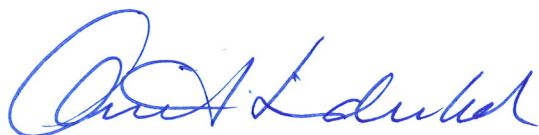
För Stockholms Handelskammare, Företagarna, Almega, IT&Telekomföretagen och PSI Alliance:

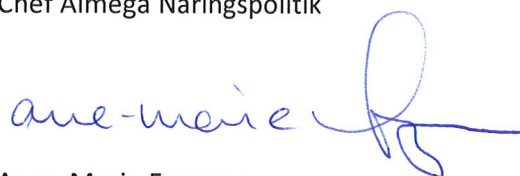
Maria Rankka
VD Stockholms Handelskammare

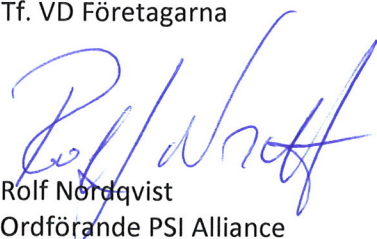
Ulf Lindberg
Chef Almega Näringspolitik

Christina Linderholm
Tf. VD Företagarna

Anne-Marie Fransson
Förbundsdirektör, IT&Telekomföretagen

Rolf Nordqvist
Ordförande PSI Alliance